

Sundheds- og Ældreministeriet

Enhed: Sundhedsjura og Psykiatri

Sagsbeh.: DEPTBH

Koordineret med:

Sagsnr.: 1611173

Dok. nr.: 265596

Dato: 6. januar 2017

NOTAT

Høringsnotat om forslag til lov om ændring af lov om klage- og erstatningsadgang inden for sundhedsvæsenet (Godtgørelse til forældre, der har mistet et barn som følge af skade påført i sundhedsvæsenet)

Udkast til forslag til lov om ændring af lov om klage- og erstatningsadgang inden for sundhedsvæsenet har fra den 8. december 2016 til den 22. december 2016 været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer m.v.:

Advokatrådet, Ankestyrelsen, Bedre Psykiatri, Brancheforeningen for Private Hospitaler og Klinikker, Dansk Handicap Forbund, Dansk Psykiatrisk Selskab, Dansk Psykolog Forening, Dansk Psykoterapeutforening, Dansk Selskab for Almen Medicin, Dansk Selskab for Patientsikkerhed, Dansk Socialrådgiverforening, Dansk Sygeplejeråd, Dansk Tandplejerforening, Danske Handicaporganisationer, Danske Patienter, Danske Regioner, Datatilsynet, De Offentlige Tandlæger, Den Danske Dommerforening, Det Centrale Handicapråd, Det Ethiske Råd, Forbrugerrådet, Foreningen af Kommunale Social-, Sundheds- og Arbejdsmarkedschefer i Danmark, Foreningen af Speciallæger, Forsikring & Pension, Færøernes Landsstyre, Grønlands Selvstyre, Hjernesagen, Hjerteforeningen, Institut for Menneskerettigheder, Jordemoderforeningen, KL, Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, Kræftens Bekæmpelse, Landsforeningen LEV, Landsforeningen SIND, Lægeforeningen, Organisationen af Lægevidenskabelige Selskaber, Patienterstatningen, Patientforeningen, Patientforeningen i Danmark, Patientforeningernes Samvirke, Praktiserende Lægers Organisation, Praktiserende Tandlægers Organisation, Psykolognævnet, Region Hovedstaden, Region Midtjylland, Region Nordjylland, Region Sjælland, Region Syddanmark, Regionernes Lønnings- og Takstnævn, Retspolitisk Forening, Rigsombudsmanden på Færøerne, Rigsombudsmanden på Grønland, Sjældne Diagnoser, Tandlægeforeningen, Tandlægeforeningens Tandskadeerstatning, Udviklingshæmmedes Landsforbund og Yngre Læger.

Lovforslaget har desuden været offentliggjort på høringsportalen.

1. Modtagne høringssvar

Sundheds- og Ældreministeriet har modtaget høringssvar fra følgende:

Dansk Psykolog Forening, Dansk Psykoterapeutforening, Dansk Tandplejerforening, Danske Regioner, Datatilsynet, Det Ethiske Råd, Det Grønlandske Selvstyre, Forbrugerrådet, Forsikring og Pension, Færøernes Landsstyre, Institut for Menneskerettigheder, KL, Lægeforeningen, Patienterstatningen, Psykolognævnet, Region Nordjylland, Regionernes Lønnings- og Takstnævn, Retspolitisk Forening og Yngre Læger.

Dansk Psykoterapeutforening, Dansk Tandplejerforening, Datatilsynet, Det Grønlandske Selvstyre, Færøernes Landsstyre, Psykolognævnet, Region Nordjylland, Regionernes Løn- nings- og Takstnævn og Retspolitisk Forening har meddelt, at de ikke har bemærkninger til lovforslaget.

Dansk Psykolog Forening har i deres høringssvar oplyst, at de i høringssvaret forholder sig generelt til både lovforslaget samt bekendtgørelsen vedrørende gratis psykologhjælp til forældre, der mister et barn som følge af skade påført i sundhedsvæsenet, som samtidig er udsendt i høring. I deres høringssvar anføres dog ingen bemærkninger for så vidt angår lovforslaget.

Yngre Læger henviser for bemærkninger til Lægeforeningens høringssvar.

Nedenfor følger en opsummering af de hovedpunkter, som er berørt i høringssvarene og Sundheds- og Ældreministeriets bemærkninger i *kursiv*.

2. Generelle bemærkninger til lovforslaget

Danske Regioner bemærker, at det er hensigtsmæssigt, at der indføres en mulighed for at give en kompensation til forældre, der har mistet et barn som følge af en påført skade.

Danske Regioner mener, at lovændringen regulerer udmåling af erstatning og hører mest naturligt til i lov om erstatningsansvar (EAL). De finder det urimeligt, at ikke alle andre skadelidte, der er berettigede til personskadeerstatning vil kunne opnå godtgørelsen, men at det kun er patienter, der er blevet udsat for en erstatningsberettigende behandlings- skade.

Det Ethiske Råd finder det betænkeligt, at et barns død skal udløse en økonomisk kompen- sation til forældrene. De anfører, at tab af et barn aldrig kan kompenseres med et penge- beløb, og begynder man først at gøre livets tildragelser og de derved forbundne følelser op i penge, kan dette føre til en forfladigelse af menneskelivet.

De mener endvidere ikke, at man som samfund kan kompensere for livets uretfærdighe- der. Afgrænsningen i lovforslaget af en helt specifik gruppe signalerer ligeledes, at sorg i andre situationer er mindre værd.

Forbrugerrådet Tænk finder forslaget sympatisk, og støtter, at forældre der står i denne ulykkelige situation kan få en godtgørelse.

KL finder lovændringen hensigtsmæssig.

Lægeforeningen støtter op om forslaget. De finder, at det udgør en klar forbedring af retsstillingen for denne gruppe.

Formålet med lovforslaget er at give forældre, der mister et barn som følge af skade påført i sundhedsvæsenet, ret til en godtgørelse, idet denne gruppe ofte ikke er berettigede til erstatning som følge af bagatelgrænsen i lov om klage- og erstatningsadgang inden for sundhedsvæsenet (KEL).

Fra politisk side er det fundet hensigtsmæssigt at indføre en særlig ordning for denne gruppe, da den nuværende retsstilling findes at være urimelig.

Det er Sundheds- og Ældreministeriets opfattelse, at det er mest hensigtsmæssigt at indfø- re reglerne om godtgørelsen i klage- og erstatningsloven (og ikke erstatningsansvarslo- ven), idet ordningen relaterer sig til skader, som er omfattet af lovens kapitel

3. Da der er tale om en særordning vurderes det ikke at være hensigtsmæssigt at indføre reglerne i erstatningsansvarsloven.

Sundheds- og Ældreministeriet er enig med Det Ethiske Råd i, at tabet af et barn aldrig kan kompenseres med et pengebeløb, men det findes fra politisk side og i overensstemmelse med finanslovsaftalen for 2017 berettiget at indføre en ret til godtgørelse på dette område.

3. Bemærkninger om lægemiddelskader

Patienterstatningen har bemærket, at lovforslaget er afgrænset til kun at omfatte behandlingskader. Skade som følge af bivirkninger efter medicin (lægemiddelskader) er ikke omfattet.

Sundheds- og Ældreministeriet har valgt at afgrænse lovforslaget, således at dette kun omfatter behandlingskader. Baggrunden herfor er, at der med finanslovsaftalen for 2017 er afsat midler til forældre, der har mistet et barn som følge af skade påført i sundhedsvæsenet. Herved er ordningen begrænset til skader påført i forbindelse med undersøgelse, behandling el.lign. i sundhedsvæsenet. Lægemiddelskader er som følge heraf ikke omfattet af ordningen.

4. Bemærkninger om det afgørende tidspunkt for fastsættelse af beløbets størrelse

Patienterstatningen anfører, at der ikke i lovforslaget er taget stilling til, hvilket tidspunkt der er afgørende for fastsættelse af godtgørelsesbeløbets størrelse. Patienterstatningen bemærker, at ved fastsættelse af erstatning og godtgørelse efter erstatningsansvarsloven (EAL) er forfaldstidspunktet afgørende for beløbets størrelse, jf. EAL § 15, stk. 3. Patienterstatningen foreslår, at der indsættes en tilsvarende bestemmelse om forfaldstidspunktet i lovforslaget.

Sundheds- og Ældreministeriet er enig med Patienterstatningen i, at der i lovforslaget bør indsættes en bestemmelse om, hvilket tidspunkt der er afgørende for beløbets størrelse. Nødvendigheden heraf foreligger som følge af, at det foreslåede godtgørelsesbeløb foreslås reguleret årligt.

Ministeriet vil på baggrund heraf fremsætte et ændringsforslag til det fremsatte lovforslag, således at der indsættes et nyt stk. 4 i den foreslåede § 24 a. Af det nye stk. 4 foreslås anført, at godtgørelse fastsættes på grundlag af det beløb, der efter stk. 1 var gældende på det tidspunkt, hvor godtgørelsen kunne kræves betalt efter, stk. 4, som herefter bliver stk. 5.

I det foreslåede stk. 4 til § 24 a, som nu bliver stk. 5, vil ministeriet samtidig foreslå, at der indføres en henvisning til EAL § 16, stk. 1, 1. pkt. Af denne bestemmelse fremgår, at godtgørelse og erstatning kan kræves betalt 1 måned efter, at skadevolderen har været i stand til at indhente de oplysninger, der er fornødne til bedømmelse af erstatningens størrelse. Baggrunden herfor er, at lovforslaget i den fremsatte form ikke indeholder en bestemmelse om forfaldstidspunktet for det foreslåede godtgørelsesbeløb.

5. Bemærkninger om definitionen af et barn

Patienterstatningen bemærker, at det af lovforslagets almindelige bemærkninger fremgår, at det ved vurderingen af, om der er tale om et barn på fødselstidspunktet er afgørende, om barnet er levendefødt, og jordemoderen eller andre har foretaget fødselsanmeldelse.

Der kan således efter lovforslaget ikke ydes godtgørelse i den situation, hvor der fødes et dødt barn. Patienterstatningen bemærker, at der efter Sundhedsstyrelsens vejledning nr. 9623 af 31. august 2005 foreligger fødsel af et dødt barn, hvis svangerskabet er gået mindst 22 fulde uger. Hvis der er gået mindre tid, er der tale om abort af et foster.

Patienterstatningen anfører, at der i praksis er set eksempler på sager, hvor der er tilkendt erstatning som følge af skade på et dødfødt barn, hvor dødsfaldet kunne være undgået ved optimal behandling.

Patienterstatningen bemærker endvidere, at børn, der fødes døde efter 22. svangerskabsuge, indgår i fødselsstatistikken. Som lovforslaget er formuleret, vil forældrene i disse sager ikke få ret til den særlige godtgørelse, uanset at forældrene også her befinder sig i samme tragiske situation.

Patienterstatningen foreslår på den baggrund, at loven udvides, så der tages højde for disse sager, således at afgrænsningen af, om der er tale om et barn eller foster, følger Sundhedsstyrelsens vejledning nr. 9623 om en grænse på 22 uger.

Patienterstatningen foreslår, at det, hvis kravet om, at barnet skal være levendefødt, bevares i loven, overvejes, om der er tilstrækkeligt behov for at stille krav om fødselsanmeldelse. Patienterstatningen forstår lovbemærkningerne på den måde, at udbetaling af godtgørelse er betinget af, at barnet både er levendefødt, og der er foretaget fødselsanmeldelse. Hvis barnet er levendefødt, jf. kriterierne i vejledningen, men dør inden fødselsanmeldelsen, skal der ikke udbetales godtgørelse. Dette mener Patienterstatningen ikke forekommer rimeligt.

Sundheds- og Ældreministeriet har valgt at afgrænse lovens anvendelsesområde således, at det ved vurderingen af om der er tale om et barn på fødselstidspunktet er afgørende, om barnet er levendefødt og jordemoderen eller andre har foretaget fødselsanmeldelse. Ministeriet er bevidst om, at denne afgrænsning vil medføre, at forældremyndighedsindehavere ikke vil være berettigede til den foreslåede godtgørelse i de situationer, hvor sundhedsvæsenet har påført en skade, som medfører, at barnet er dødfødt.

Ministeriet har ikke fundet anledning til at foretage ændringer som følge af Patienterstatningens bemærkninger.

6. Bemærkninger om forældremyndighed

Patienterstatningen anfører, at lovforslaget indfører et retskrav for forældremyndighedsindehaveren på at få udbetalt godtgørelsen. De bemærker, at der ikke i loven er givet mulighed for dispensation fra retten til godtgørelse. De gør i den forbindelse opmærksom på, at lovforslaget indebærer, at der kan opstå en sag, hvor godtgørelsen skal udbetales til en forælder, som har begået strafbare overgreb mod barnet. Efter arvelovens § 48, stk. 2, kan den, der har forsøgt at dræbe en slægtsarving, øvet vold mod eller groft krænket den pågældende eller truet vedkommende på strafbar måde, fradømmes retten til arv, forsikringssummer, pensioner eller andre ydelser, der er afhængige af den pågældendes død.

Patienterstatningen foreslår, at ministeriet gør Rigsadvokaten opmærksom på den nye bestemmelse.

Institut for Menneskerettigheder vurderer, at der kan være en risiko for, at udkastets regler om udbetaling kan være i strid med ligestillingslovens § 2 om forbud mod direkte og indirekte forskelsbehandling på grund af køn. Indirekte forskelsbehandling foreligger, når en bestemmelse, et kriterium eller en praksis, der tilsyneladende er neutral,

stiller personer af det ene køn særligt ufordelagtigt i forhold til personer af det andet køn, medmindre den pågældende bestemmelse, betingelse eller praksis er objektivt begrundet i et legitimt formål, og midlerne til at opfylde dette formål er hensigtsmæssige og nødvendige.

Det er efter instituttets vurdering tvivlsomt, om argumenterne om, at der er tale om et klart og let administrerbart kriterium, og at omsorgsforpligtelsen ligger hos forældremyndighedsindehaveren, vil kunne anses som saglige begrundelser i ligestillingslovens forstand.

Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at Sundheds- og Ældreministeriet tager stilling til, om reglen om, at godtgørelse skal tilfalde forældremyndighedsindehaveren, er forenelig med ligestillingslovens § 2.

Sundheds- og Ældreministeriet skal i forhold til det af Patienterstatningen anførte bemærke, at ministeren under udvalgsbehandlingen vil fremsætte et ændringsforslag, der udelukker forældremyndighedsindehavere, der er begået en kriminel handling mod barnet, og indehavere af forældremyndigheden til et barn, der er blevet tvangsfjernet fra disse forældre, fra at modtage den foreslåede godtgørelse.

Med hensyn til lovforslagets ligestillingsmæssige konsekvenser bemærkes, at Sundheds- og Ældreministeriet i pkt. 4 i de almindelige bemærkninger har beskrevet lovforslagets ligestillingsmæssige konsekvenser. Ministeriet har her bemærket, at det i tilfælde, hvor den ene forælder har den fulde forældremyndighed, og dermed vil få udbetalt den foreslåede godtgørelse, historisk set ofte er moderen, der er tildelt denne.

Ministeriet har drøftet lovforslagets ligestillingsmæssige konsekvenser med ligestillingsafdelingen under ministeren for ligestilling og nordisk samarbejde.

Ligestillingsafdelingen bemærker, at det forhold, at et lovforslag ikke stiller kønnene ens eller betyder, at der sker indirekte forskelsbehandling, ikke nødvendigvis medfører at lovforslaget ikke kan gennemføres, hvis det, jf. ligestillingslovens § 2, stk. 3, om indirekte forskelsbehandling, ”er objektivt begrundet i et legitimt formål og midlerne til at opfylde dette formål er hensigtsmæssige og nødvendige”.

Ligestillingsafdelingen har bemærket, at det i lovforslaget dels er anført, at godtgørelsen deles mellem forældrene, hvis der er tale om delt forældremyndighed, dels at ministeriet i situationer, hvor der alene er én forældremyndighedsindehaver har lagt vægt på både at der er tale om et klart og let administrerbart kriterium, samt at forældremyndighedsindehaveren har pligt til at drage omsorg for barnet, og det herved er forudsat, at den eller de personer, som har forældremyndigheden over barnet, samtidig har en sådan tilknytning til barnet, at det forekommer mest naturligt, at de berettiges til den foreslåede godtgørelse.

Ligestillingsafdelingen har endvidere bemærket, at det fremgår af lovforslagets bemærkninger, at antallet af forældrepar, der ville kunne opnå en godtgørelse, er mellem 5-10 par om året. Der vil derfor, ud over ovennævnte, være tale om en proportionalitetsvurdering af antallet af de formentlig få tilfælde, hvor der vil være tale om en evt. forskelsbehandling i forbindelse med udbetaling.

Dette sammenholdt med de hensyn, der er anført i relation til at kunne administrere ordningen, taler for, at det er et legitimt formål, og at midlerne er hensigtsmæssige og nødvendige.

Sundheds- og Ældreministeriet finder på baggrund heraf, at bestemmelsen ikke er i strid med ligestillingslovens § 2.

Ministeriet har som følge heraf ikke fundet anledning til at foretage ændringer som følge af bemærkningerne.

7. Bemærkninger om fastsættelsen af godtgørelsesbeløbet

Forbrugerrådet Tænk anfører, at i andre forhold hvor børn omkommer fx på legepladser eller i trafikken, hvor en skadevolder har handlet uagtsomt, kan der opnås godtgørelse, men ikke i samme størrelsesforhold. De mener, at beløbets størrelse skal diskuteres langt mere indgående, og der skal være en sammenhæng med andre love og praksis på erstatningsområdet.

Patienterstatningen bemærker, at lovforslaget afviger fra reglen om overgangsbeløb i erstatningsansvarslovens § 14 a, idet tilkendelse af godtgørelse efter lovforslaget ikke har indvirkning på de berettigedes ret til at modtage erstatning for begravelsesudgifter.

Det foreslåede godtgørelsesbeløb svarer til overgangsbeløbet i erstatningsansvarslovens § 14 a, som kan udbetales i visse sager, hvor en person afgår ved døden som følge af en erstatningsberettigende skade. Der foreligger for de af lovforslaget omfattede forældre-myndighedsindehavere en lignende situation, idet deres barn er afgået ved døden som følge af en erstatningsberettigende skade.

Sundheds- og Ældreministeriet skal til Patienterstatningens bemærkning anføre, at formålet med tildelingen af det foreslåede godtgørelsesbeløb ikke er, at dette skal være med til at dække begravelsesudgifterne. Ministeriet skal hertil bemærke, at godtgørelse og erstatning adskiller sig fra hinanden, bl.a. ved at det er et krav for berettigelsen til erstatning, at man har lidt et økonomisk tab, som fx begravelsesudgifter. Dette er baggrunden for, at lovforslaget afviger fra overgangsbeløbet i erstatningsansvarslovens § 14 a, da den foreslåede ordning indeholder en godtgørelsesregel.

Sundheds- og Ældreministeriet har på denne baggrund ikke fundet anledning til at foretage ændringer i lovforslaget.

8. Bemærkninger om ikrafttrædelsestidspunktet

Patienterstatningen foreslår, at der fastsættes en dato for ikrafttrædelsestidspunktet i loven af hensyn til Patienterstatningens administration af sager efter loven.

Forsikring og Pension bemærker, at ikrafttrædelsestidspunktet i det fremsatte lovforslag er en betydelig fremrykning af ikrafttrædelsen i forhold til det udkast, som er sendt i høring. Imidlertid nødvendiggør lovforslaget ikke væsentlige ændringer i de forsikringsaftaler, som forsikringssselskaberne har indgået med de forsikringspligtige i henhold til lov om klage- og erstatningsadgang inden for sundhedsvæsenet.

Ikrafttrædelsestidspunktet er i det fremsatte lovforslag fastsat til dagen efter lovens bekendtgørelse i Lovtidende ud fra et ønske om at lade loven træde i kraft hurtigst muligt efter dens vedtagelse.

Sundheds- og Ældreministeriet har på denne baggrund ikke fundet anledning til at foretage ændringer i lovforslaget.

9. Bemærkninger til lovforslagets økonomiske konsekvenser

Danske Regioner ønsker, at lovforslaget drøftes i DUT.

KL tager i deres høringssvar forbehold for eventuelle økonomiske konsekvenser af lovforslaget.

Sundheds- og Ældreministeriet skal hertil bemærke, at der med finanslovsaftalen for 2017, for perioden 2017-2020, er afsat 7 mio. kr. til styrkede rettigheder til forældre, der har mistet et barn som følge af skade påført i sundhedsvæsenet. De styrkede rettigheder vedrører den foreslåede godtgørelse samt den ved bekendtgørelse foreslåede gratis psykologhjælp til de berettigede forældremyndighedsindehavere.

Det kan oplyses, at lovforslaget i overensstemmelse med sædvanlig praksis vil blive sendt i DUT-høring.

10. Bemærkninger om anvendelsesområdet

Forsikring og Pension opfordrer til, at det tydeliggøres, hvorvidt den foreslåede ret til godtgørelse til forældre også gælder, hvis skaden er forårsaget af en registreret alternativ behandler.

Baggrunden herfor er, at Folketinget på tidspunktet for høringen behandlede lovforslag L 47, hvoraf det fremgår, at den ansvarsforsikring, som skal dække skader forårsaget af rygmanipulationsbehandling foretaget af registrerede alternative behandlere, skal "lægge de samme principper til grund, som anvendes ved behandlinger af sager ved Patienterstatningen."

Det skal bemærkes, at L 47 blev vedtaget af Folketinget den 16. december 2016. Sundheds- og Ældreministeriet finder ikke, at det skal tydeliggøres i det foreliggende lovforslag, hvorvidt den foreslåede ret til godtgørelse også gælder, hvis skaden er forårsaget af en registreret alternativ behandler, men at dette derimod bør fremgå af kommende regler udstedt i medfør af L 47.

Sundheds- og Ældreministeriet har på denne baggrund ikke fundet anledning til at foretage ændringer i lovforslaget.